

Bırakın Keşfetsinler

Birçok ebeveyn küçük çocuklarının oyun oynarken ya da dünyayı keşfederken izledikleri yöntemler karşısında hayrete düşmüştür. Okulöncesi çocuklar tıpkı birer küçük bilim insanı gibidir. Geçtiğimiz ay Science dergisinde bu konuda, yani okulöncesi çocukların öğrenme biçimiyle ilgili bir makale yayımlandı. Makalede ele alınan birkaç örnek, gelecekte çocuk eğitimine eleştirel bir bakış niteliğinde.

Çalışmayı yürüten Psikolog Alison Gopnik, küçük çocukların zamanlarının çoğunu deneme yanılma yöntemiyle çevrelerini keşfetmekle geçirdiğini ve bize karmaşık gibi görünen olguları çabucak kavrayıverdiklerini vurguluyor. Gopnik, çeşitli çalışmaların küçük çocukların, örneğin makinelerin nasıl çalıştığını çeşitli varsayımlar üreterek ve deneme yanılma yöntemiyle bulabildiğini belirtiyor.

Gopnik, yetişkinlerin çocuklarının davranışlarını gözlerken müdahaleci olmaktan kaçınmalarını tavsiye ediyor. Çünkü herhangi bir şekilde yetişkinin müdahalesi ya da katkısı olduğunda çocuklar kendi “araştırmalarını” bir kenara bırakıp yetişkinleri dinlemeyi tercih ediyor. Gopnik bu durumla ilgili “gıcırdayan

oyuncak deneyi”ni örnek gösteriyor. Bu deney şöyledir: Öğretmen yanlışlıkla bir oyuncuğa çarpar ve oyuncaktan bir gıcırta gelir. Öğretmen bir şey söylemeden odayı çıkar ve çocuk oyuncakla yalnız kalır. Çocuk önce oyuncuğu gıcırdatır ama oynamaya devam ederek onun başka özelliklerini de keşfeder. Ancak öğretmen “bir oyuncak” dedikten sonra oyuncuğu gıcırdatıp çocuğa verdiğinde, çocuk öğretmenin yaptığı gibi oyuncuğu gıcırdatır ama daha fazla ilgilenmez. Yani çocuğa bir şey öğretmeye çalışmak ters teper. Bu, çocuk eğitiminin ne kadar hassas bir konu olduğunu gösteren güzel bir örnek.

Bebeklerin inanılması güç bir istatistiksel algısı var. Kanadada sekiz aylık bebekler üzerinde yapılan bir deneyde içinde çok sayıda beyaz, birkaç tane de kırmızı top bulunan bir kutu kullanılmış. Önce kutunun içindeki topların tamamı, ardından toplar kutudan teker teker çekilerek bebeklere gösterilmiş. Çekilen topların çoğunlukla kırmızı olduğu durumda bebeklerin toplara daha uzun süreyle baktığı, yani durumu “şaşkınlıkla izlediği” gözlenmiş. Araştırmacılar bebeklerin bir şekilde kutudan çekilen topların çoğunun beyaz olması gerektiğini anladığı, üst üste çekilen kırmızı topların onları şaşırttığı sonucuna varmış. Buradan çocukların çevrelerinde gelişen olayları algılayacak donanımına sahip olduğu sonucu çıkarılabilir.

Gopnik, çalışmasının sonucunda okulöncesi eğitimde fazla öğretici yaklaşımdan uzak durulması gerektiğini söylüyor ve eğitimcilere bir tavsiyede bulunuyor: “Bırakın küçük bilim insanları oynasın. Dünya onlara öğrenmek isteyecekleri her şeyi öğretecektir.”

Oyun Parklarına Doğal Malzemeler

Ahşap gibi doğal malzemelerin kullanıldığı çocuk parkları giderek yaygınlaşıyor. Örneklerini ülkemizde de görmek mümkün. ABD’de yapılan bir araştırmaya göre, doğal malzemelerden yapılmış oyuncakların kullanıldığı oyun parklarında oynayan çocuklar, renkli plastikten ve metalden yapılmış oyuncakların kullanıldığı oyun parklarında oynayan çocuklardan daha aktif.

Araştırmada oyun parklarındaki çocukların fiziksel etkinlikleri incelenmiş. Tennessee Üniversitesi Erken Öğrenme Merkezi’nde yapılan araştırmanın çıkış noktası, bu parkların giderek yaygınlaşmasına karşın çocuklar üzerindeki olumsuz ya da olumsuz etkilerinin henüz bilinmemesi.

Araştırmayı yürüten Dawn Coe ve ekip arkadaşları yaklaşık bir yıl boyunca, merkezlerindeki geleneksel plastik malzemelerin kullanıldığı oyun parkında ve kütükler, kayalar, küçük ağaçlar, küçük bir patika gibi doğal unsurlar eklenmiş oyun parkında oynayan çocukların davranışlarını karşılaştırmış.

Sonuçta, doğal unsurların bulunduğu parklardaki çocukların diğerlerine göre iki kat daha uzun süre fiziksel olarak etkin olduğu gözlenmiş. Ayrıca Doe, oyun parkına eklenen her bir doğal unsurun çocukların ilgisini çektiğini ve bu malzemelerin kullanıldığı parkların geleneksel parklara iyi bir alternatif oluşturduğunu belirtiyor.